

KULTUREEL

FRONT

NR. 2 TWEEDE JAARGANG JANUARI '75

ALGEMENE VERGADERING

De volgende algemene vergadering van het Kultureel Front gaat door op :

Zaterdag 18 januari 1975
om 11 uur in het
Trefcentrum Posjet
Academielaan 9
Tilburg

Agenda van de vergadering :

1. ONIM (ttz Opening, Notulen, Ingekomen stukken en Mededelingen)
2. FINANCIËS
Iedereen wordt verzocht zijn bijdrage mee te brengen; ook de verkochte nummers van de eerste Kultureel Front-brochure moeten afgerekend worden.
3. HET MANDAAT VAN REDAKTIE EN SEKRETARIAAT
Tussen de algemene vergaderingen door moeten soms vlugge beslissingen genomen worden door redaktie en sekretariaat in verband met persmoties en dergelijke; aan de algemene vergadering wordt daarom gevraagd de bevoegdheden en het mandaat van de redaktie en sekretariaat nader te omschrijven.
4. HET DISKUSSIE-ONDERWERP
Zoals op de vorige vergadering werd afgesproken, werd het aan de redaktie overgelaten het diskussie-onderwerp van de vergadering van 18 januari te bepalen aan de hand van de binnengekomen artikels.
We zouden dit diskussie-thema als volgt willen omschrijven :
Er zijn verschillende vormen van politieke cultuur.
- Er is een vorm die vnl. de gebreken en onrechtvaardigheden van de kapitalistische maatschappij beklemtoont.
- Er is een vorm die vnl. belang hecht aan de vraag hoe en waarom onrechtvaardige toestanden tot stand kwamen.
- Er is een vorm die, uitgaande van de mistoestanden, konkrete oplossingen en organisatievormen naar voren schuift.
De bedoeling is dat elke groep deze problematiek zoveel mogelijk in een groepsbespreking zou behandelen : bv. voor welke vorm van politieke cultuur jullie gekozen hebben of voor een combinatie van deze verschillende (of van nog andere) vormen, of jullie van één naar een andere vorm geëvolueerd zijn enz., kortom wat jullie standpunt hiermee in verband is. Om de diskussie zo vruchtbaar mogelijk te maken, zou het zelfs fijn zijn indien een aantal van die standpunten schriftelijk en dus voorafgaandelijk konden meegedeeld worden.
Het voorstel is om op 18 januari eerst een korte inleiding te geven, dan de verschillende groepen hun standpunt te laten uiteenzetten; daarna een pauze te houden en dan met de eigenlijke diskussie te starten.
5. VARIA
Over de akties rond Proloog en GLTwee moet zeker gesproken worden.
6. DATUM EN ONDERWERP VAN VOLGENDE VERGADERING
7. RONDVRAAG

HET KULTUREEL FRONT

Door de redaktie van het tijdschrift 'Teater' (Gent) werd aan de redaktie van het Kultureel Front gevraagd een artikel te maken over het Kultureel Front.
Dit artikelje is echter uitgebreider geworden dan enkel de mededeling dat het Kultureel Front bestaat, welke groepen er deel van uitmaken enz.
Naast de omschrijving van de doelstelling van het Kultureel Front en van de taken die het zich gesteld heeft, werd een schuchtere poging gedaan dieper op de oorsprong van het Kultureel Front in te gaan: het is deze passage uit het artikel die wij hier afdrukken.
Ondanks het feit dat voor de volgende vergadering van het Kultureel Front een concreter onderwerp gekozen werd dat nauw aansluit bij de praktijk van de optredende groepen, vond de redaktie van het Kultureel Front dat van nu af aan reeds teksten konden gepubliceerd worden die het probleem van de politieke cultuur veel breder stellen, uitgaande van een analyse van de totale maatschappelijke kontekst; en dit om van nu af aan een diskussie omtrent dit zeer complexe probleem voor te bereiden.
In dit nummer van het Kultureel Front vormen de hier volgende passage en het eerste deeltje van de tekst van Dario Fo, deze eerste bijdrage tot die specifieke diskussie.

Waar komt dit front zo plots vandaan?

A. Het is niets nieuws meer te vertellen dat mei '68 in heel West-Europa een nieuwe politieke periode heeft ingeluid. Sindsdien heeft zich ook in België een opgang voorgedaan van de arbeidersstrijd op een ogenblik dat het kapitalisme zich economisch, sociaal, politiek en zelfs ideologisch in crisis bevindt. Een van de oorzaken van de jeugdradikalisatie die zich ook sinds mei '68 en dus samen met de verscherping van de klassenstrijd voordoet, is precies die crisis van de burgerlijke ideologische waarden. Uit die verscherpte arbeidersstrijd en die groeiende jeugdradikalisatie groeit op dit ogenblik een nieuwe voorhoede die zich moet voorbereiden om de komende strijd te leiden. De nood aan een dergelijke voorhoede is des te groter gezien de traditionele arbeidersorganisaties zich eveneens in moeilijkheden bevinden en bij gevolg er ook niet in slagen de geradikaliseerde jeugd in reformistische banen te leiden.

B. Er is nog een andere objektieve faktor die zeker doorslaggevend is bij het ontstaan van een politieke cultuur: in de laat-kapitalistische periode waarin wij ons nu bevinden, en die in haar fundamentele economische tegenstellingen niet noemenswaardig verschilt van vroegere periodes in het kapitalisme, tekent zich precies op het gebied van de superstructuren (zowel de politiek-juridische superstructuur, de staat, als de ideologische superstructuren) een aantal nieuwe tendenzen af, die op dit ogenblik nog niet volgroeid zijn: zij zijn reeds een lange tijd objektief, onderhuids in het maatschappelijk proces aanwezig, maar beginnen zich nu pas openlijker te manifesteren(1.).

We stellen namelijk vast dat het kapitalisme dat zich in zijn beginfase voornamelijk richtte op de zware industrie, meer en meer gebieden in de maatschappij is gaan veroveren: in zijn winsthonger bleef het kapitalisme niet stil staan bij het veroveren van het economisch leven alleen; ook de hele dienstensektor en zelfs de kulturele- en ideologische sektor werden binnen de sfeer van het kapitalisme gebracht. Verschillende ideologische organismen van de kapitalistische maatschappij hebben hierdoor nu een dubbele funktie gekregen: enerzijds spuien zij de ideologie die deze kapitalistische maatschappij in stand moet houden; anderzijds brengen zij geld op. Beide facetten beïnvloeden en versterken mekaar. Ook aan het probleem van de alienatie wordt hierdoor een geheel nieuw facet toegevoegd.

De arbeider wordt verplicht zijn vrije tijd te vullen met konsumptie zowel op het materiële als op het kulturele vlak en zal in de toekomst meer en meer gaan ervaren dat de strijd die hij voert voor loonsverhoging of zelfs voor verkorting van de werkdur zonder invloed blijft op de manipulatie die hij in zijn vrije tijd vanwege het kapitalisme moet ondergaan. De noodzaak dringt zich op hier een nieuw front te openen(2.), een nieuw front van weerstand te organiseren in die sektoren waarmee de arbeider in aanraking komt en die buiten de eigenlijke werksituatie vallen.

Het is duidelijk dat hier nieuwe ordewoorden en nieuwe strijdvormen moeten gevonden worden, waardoor deze beweging een sektor zelf van de klassenstrijd kan worden.

De hele beweging die enkele jaren geleden rond de milieuverontreiniging ontstond, hoe ludiek en reformistisch ook, betekende een eerste vorm van bewustwording omtrent die kapitalistische verdrukking en manipulatie die buiten het eigenlijke produktieproces valt. De band van de strijd tegen dit soort verdrukking met de eigenlijke klassenstrijd moet nog tot stand gebracht worden.

De bewustwording groeit echter ook bij die mensen in de diensten- of kulturele sektor wier 'werk', het eigenlijk is deze verdrukking en manipulatie mee te organiseren. De recente radikalisatie bij de onderwijsmensen, kunstenaars, dokters, advocaten enz. is hiervan een bewijs(3.).

(1.) cfr Mandel, Ernest, Der Spätkapitalismus, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 1973.

(2.) cfr Abendroth, Wolfgang; Holz, HansHeinz; Kofler, Leo; Pinkus, Theo, Entretiens avec Georg Lukacs, Maspero, Paris, 1969 p. 43 e.v.

(3.) Het is bijvoorbeeld geen toeval dat de vlaamse aktieuren van de officiële schouwburgen dit jaar voor het eerst in staking gingen.

Uit de twee belangrijke maatschappelijke processen die wij hiervoor hebben aangeduid, enerzijds de verscherping van de arbeidersstrijd gepaard met de groeiende jeugdradikalisatie en anderzijds de bewustwording van hun objectieve functie van mensen in die sectoren die vroeger buiten de traditionele klassenstrijd bleven, is op dit ogenblik in België en Nederland een begin van politieke cultuur ontstaan. Het eerste proces leverde een aantal mensen die zich onmiddellijk ten dienste van de klassenstrijd wilde stellen en ook culturele middelen gingen gebruiken; het zijn uiteraard amateurs op het artistieke vlak. Het tweede proces levert stilaan meer en meer kunstenaars die breken met de burgerlijke cultuur, m.a.w. die geradicaliseerd zijn in hun eigen milieu; het zijn uiteraard professionals op het artistieke vlak.

In het Cultureel Front zien we voor het eerst een groepering van mensen die uit deze twee processen voortkomen.

Marianne Van Kerkhoven
Aspirant N.F.W.O.

DARIO FO

Indien de marxistische hypothese juist is dat in een gegeven maatschappij de heersende cultuur alleen datgene propageert waar de heersende klasse belang bij heeft, dan lijkt mij de hypothese van Gramsci en Lenin minstens even waar. Gramsci en Lenin stellen: "De arbeidersklasse kan alleen een reële macht bereiken en behouden door zich niet alleen de productie-middelen toe te eigenen, maar ook de vormingsmedia en de informatiemedia".

Hoewel de heersende klasse er slechts gedeeltelijk in slaagt om haar onderdrukkend karakter te verhullen in de concrete realiteit van de productie, konditioneert ze meer en meer het globale levenspatroon van elk individu. 'Zij verdeelt de kaarten' ook op het ogenblik dat de werker terugkeert, of meent terug te keren, in het gewone leven buiten de fabriek of het kantoor. De werkende klas wordt herleid, om het met de kapitalisten te zeggen, tot een eenvoudige komponent in een vergelijking met bekenden en onbekenden. De konditionering door de kommunitatie-media en de cultuurindustrie die door Gramsci werd voorspeld, is op dit ogenblik een realiteit geworden die zowel het individu als de globaliteit van een sociale klasse beheerst. De vrijetijd, de tijd buiten het werk, krijgt hoe langer hoe meer een voorbedachte inhoud. De gedragspatronen die de consumptiemaatschappij voorop stelt, kaderen wonder wel in de logica van die maatschappij met een uitgesproken mistificerend karakter.

De vrijheid, de vrije keuze van de enkeling, zij worden alle meer en meer bepaald en beperkt door de modellen die de heersende klasse opdringt.

Het is echter duidelijk dat de ontwikkeling van de maatschappij niet zomaar gebeurt zonder schokken of tegenstellingen. Elke politieke strijd, ook de syndikale, brengt deze ontwikkeling in een crisis en opent de ogen voor de reële betekenis van die 'vrijheid' die de patroon binnen en buiten de fabriek toestaat. Precies uit deze contradicties, uit een rationeel vertrouwen in de mens, in de proletarische klasse krijgt de strijd ook op het culturele vlak een zin.

De intellectueel moet zich niet beperken tot zijn historische functie van theoreticus, maar hij moet zich concreet in de praktijk inschakelen. Niet de praktijk, door zich als intellectueel weg te cijferen en zich pogen te vereenzelvigen met de arbeidersklasse door zijn eigen bestaansconditie te negeren, maar een praktijk van onderzoek naar de eigen specifieke bijdrage van de intellectueel tot de klassenstrijd.

POLITIEK THEATER

Onafhankelijk van het publiek waar men zich naar richt, volstaat het niet om alleen maar de vooroordelen, de gebreken, de inwendige tegenstellingen en de onrechtvaardigheid van de burgerlijke maatschappij of van de PCI (de Italiaanse kommunistische partij) aan de kaak te stellen. Op die manier doet men alleen aan 'aanklagend theater', en kunst, net zoals politiek mag zich niet beperken tot een aanklacht.

In de eerste twee jaren van onze activiteit zijn we nooit veel verder gegaan dan dit stadium. Wij waren er

van overtuigd dat het niet de zaak van het theater was om oplossingen voor te stellen. Onze stelling was: wij zijn geen politieke partij, wij hebben de waarheid niet in pacht.

Op dit ogenblik voelen we echter de noodzaak om een stap verder te zetten, we moeten ons er immers van bewust zijn dat, om tot de limiet te gaan van het instrument dat wij willen gebruiken, wij concrete aanwijzingen voor theoretisch onderzoek en politieke strijd kunnen en moeten geven.

Van nu af aan houden wij in ons werkproces rekening met drie fundamentele en noodzakelijke, zo lijkt het ons tenminste, principes, om langs het theater een korrekte politieke mededeling te doen:

1) Een bilan opmaken van de historische situatie waarin wij ons bevinden, en tegelijkertijd de onrechtvaardigheden en de tegenstellingen aanklagen.

2) De vraag stellen waarom wij ons in deze situatie bevinden, en van daaruit het verleden analyseren om de huidige situatie beter te begrijpen.

3) Niet noodzakelijk een pasklare oplossing voorstellen, maar tenminste een gedragslijn suggereren, die wij het meest rechtvaardig en juist achten op grond van voorafgaande analyse.

DE SATIRE

Het eerste alarmsein voor het einde van een echte democratie is het einde van de satire. Dit heeft Majakowsky gezegd. Hij was dan ook de eerste die werd gecensureerd, tegengewerkt en tenslotte vriendelijk verzocht werd zichzelf voor de kop te schieten.

Lenin hield enorm veel van de satire, laten we dat niet vergeten. Hij zei: 'Ik ben geen theatermens maar ik heb toch het belang van Majakowsky's ironie begrepen', en dit in verband met een stukje van Majakowsky over de absurditeit van konferenties over konferenties, de discussie als doel op zich. Ik ben er van overtuigd dat het geloof in een revolutie vol strenge ernst en ontgaan van alle ironie of groteske, zinloos is. De ironie is zo goed als altijd de katalysator geweest van elke bevrijdingsdrang.

En als wij 'verlicht' willen zijn en de betekenis van de jongleur willen wegvegen, de betekenis van de mensen aan het lachen te brengen, het los maken van wrok en bevrijdingsdrang door de lach, welnu dan zijn wij niet eens marxisten, omdat Marx wel iets heel anders zegt over de ontwikkeling van de menselijke beschaving.

Dario Fo
"Compagni senza Censura"

INTERNATIONALE NIEUWE SCENE

De werkwijze en het gebruikte materiaal (teksten) van de I.N.S. zijn tot nog toe een gevolg van de historische groei van deze groep.

Zoals men weet werd de I.N.S. van start gegaan nadat een groep actrices en acteurs elkaar hadden gevonden rond de vrije produktie 'Mistero Buffo' enkele jaren terug in de Muntschouwburg te Brussel. De ontevredenheid van deze mensen met de structuren waarin zij werkzaam waren, (officiële schouwburgen, vrije commerciële produkties enz.) hun onvrede met de kapitalistische maatschappij waarin wij leven en de wil daaraan iets te doen, hebben gemaakt, nu dit prachtige materiaal van Dario Fo zo voor handen was, dat er in zelfbeheer een autonome groep werd gevormd de Internationale Nieuwe Scene.

De werkwijze is een logisch gevolg van deze start. Er wordt op basis van de politieke en maatschappelijke realiteit hier ten lande een keuze gemaakt uit het werk van Dario Fo, dit wordt vertaald en in een naar onze mening juiste dramatische orde geplaatst.

Door studie enerzijds van onze eigen geschiedenis, economisch, politiek en sociaal en anderzijds: studie van het werk van Dario Fo en kennisname van de politieke structuren en de leefwijze van de mensen aldaar (Italië), valt het ons betrekkelijk makkelijk raakpunten te vinden en mits enkele wijzigingen in het tekstmateriaal tot een doeltreffend coherent geheel te komen zonder onze eigen ideeën noch die van Dario Fo te verraden.

In het naar buiten komen met ons werk zijn twee dingen van groot belang, beide vervat in ons politiek platform:

a) "De I.N.S. in zijn strijd voor een klasse-loze maatschappij zal gebruik maken van een bevoorrecht medium: theater". Hier wordt duidelijk een kwaliteitstheater bedoeld dat zich richt naar een grote publiekslaag. Niet omwille van het halen van een onbelangrijk commercieel succes, maar omdat het theater door heel de geschiedenis uitdrukking geeft aan de geweldige creativiteit, het verzet en de grote cultuur van de verdrukte klasse.

b) "De grote meerderheid van de bevolking bezit geen produktiemiddelen. Ze bezit alleen haar arbeidskracht. Die moet ze verkopen tegen de prijs van loon om in leven te blijven: de arbeidersklasse, de middenklasse of kleinburgerij (diegenen die zelf eigen produktiemiddelen hebben en erop werken, zij die voor eigen rekening werken; boeren, vrije beroepen, winkels) is een groep die door de concurrentie en concentratiebeweging van het kapitaal wordt geëlimineerd en in het maatschappelijk polarisatieproces in overgrote meerderheid in de arbeidersklasse terecht komt." Dit is dan ook de reden waarom wij ons tot een zo groot mogelijk publiek richten door gebruik te maken van reeds bestaande organisaties en daarvoor voorziene plaatsen (kulturele verenigingen, partijorganisaties, arbeiderskomitees, schouwburgen, sportcentra).

Wij beschikken niet over het nodige geld (nog steeds subsidie-loos) om een gedegen wetenschappelijke enquête te doen onder ons publiek. Door de aard van ons werk echter, en gebaseerd op onze nagesprekken bij de voorstellingen en een intense briefwisseling hebben wij het gevoel niet te spelen voor deze klasse die zich de produktiemiddelen heeft eigen gemaakt maar wel voor deze mensen van waaruit dit theater is ontstaan en voor wie het zinnig en tot steun kan zijn in hun strijd.

Internationale Nieuwe Scene

VORM EN INHOUD

Tijdens een vergadering van het Trojaanse Paard werden enkele van de vorm/inhoudproblemen besproken die reeds op de eerste vergadering van het Kultureel Front werden aangeraakt. Wij gingen hierbij natuurlijk uit van onze eigen ervaring en meer in het bijzonder van de ontleding van een van onze produkties namelijk "Hoe eerder, hoe beter, zei de arbeider, en hij dankte zijn baas af". Wij zullen trachten hier een aantal van deze punten uit te werken, in zoverre deze van belang kunnen zijn voor andere groepen; het gaat hier dus om een eerste poging tot 'veralgemening' uitgaande van een beperkte ervaring, een eerste poging tot het destilleren van enkele theoretische richtlijnen uit een stukje praktijk.

1. OVER DE KEUZE VAN HET ONDERWERP

Tijdens de vorige vergadering van het Kultureel Front werd er op gewezen dat bepaalde onderwerpen (van een toneelstuk of -scene) méér aanslaan naarmate een publiek zich in een bepaalde situatie bevindt: b.v. een stukje over leerlingen die reageren tegen een autoritaire schooldirecteur, zal meer effect ressembleren wanneer het gespeeld wordt voor leerlingen die net midden in een dergelijk konflikt zitten. Dit zijn natuurlijk zeer dankbare gelegenheden maar zij vormen niet het gros van de vertoningen die wij spelen.

De vraag werd hierbij dan opgeworpen: hoe kan je een onderwerp kiezen dat zo veel mogelijk aansluit bij de behoeften en bekommernissen van het publiek.

De sleutel hiervoor ligt natuurlijk in het maken van een analyse van de algemene politieke en sociale situatie op dat bepaald ogenblik: alleen hieruit kunnen de krachten gehaald worden die de interessesfeer van een bepaald publiek (b.v. scholieren of arbeiders) op dat ogenblik bepalen; alleen zo kunnen we 'roos treffen' met de keuze van een onderwerp.

Uitgaande van ons stuk 'Hoe eerder, hoe beter.....' kwamen wij echter tot het inzicht dat deze analyse en dus ook de keuze van het onderwerp op twee niveaus gebeurt.

a) Enerzijds gingen wij uit van het probleem van de levensduurte dat in de periode waarin wij het stuk schreven duidelijk als het probleem van de arbeidersklasse voor de komende maanden naar voren kwam. (Dit blijft ook nu

nog geldig gekoppeld aan het probleem van de werkeloosheid). Om dit onderwerp te vinden was geen heel groot analysewerk nodig: waar men ook kwam, aan de bedrijven, in de winkels, kortom overal waar de gesprekken over de sociale situatie gevoerd worden, kwam het beklag over het dure leven als vanzelf als eerste bekommernis op de voorgrond. (I)

b) Zoals wij in de tekst over de strijdcultuur in het eerste nummer van 'Kultureel Front' ook onderstreepten wordt er echter verwacht dat een politiek stuk de strijd stimuleert en dus ook het probleem van de organisatie aanpakt. Ook op dit vlak t.t.z. op het vlak van de politiekorganisatorische oplossingen zijn er bepaalde problemen die leven in de arbeidersklasse en die méér dan andere in de huidige periode hun aandacht bezig houden. Het ontdekken van deze problemen doe je niet zo maar in de winkel of aan de poort van het bedrijf: je vindt daar wel enkele aanwijzingen maar daarbij dringt zich een grondige marxistische analyse en interpretatie op van de huidige knelpunten in de arbeidersbeweging.

Het politiek-organisatorisch probleem dat in 'Hoe eerder hoe beter' gesteld wordt is dat van de bureaucratisering van de vakbondsleding en het is gebleken dat ook dit, naast de levensduurte, roos trof.

Of zich nu in de laatste periode statistisch gezien misschien meer erkende dan niet erkende stakingen voordeden veranderde hier weinig aan: wij kozen voor het stuk het verhaal van een niet erkende staking omdat het meer beantwoordt aan het probleem van bureaucratisering van de vakbond waarmee de arbeidersklasse van dit ogenblik af te rekenen heeft.

Uit dit alles volgt dat bij het bepalen van het onderwerp rekening moet gehouden worden met de direkt in het oog springende problemen van de periode maar ook met die problemen die misschien niet "waarneembaar" zijn, maar objectief gezien het meest om een oplossing schreeuwen.

Deze laatste zijn veel moeilijker te ontdekken. Hiervoor moet een politieke toncelgroep onvermijdelijk een beroep doen op militanten van arbeidersorganisaties en revolutionaire groeperingen, van arbeiderskomitees alsook op linkse syndikalistenvormen kortom op de voorhoede van de arbeidersklasse die door haar werking zelf deze onderhuids aanwezige problemen veel beter en veel vlugger kan ontdekken, kennen en omschrijven.

Het veronderstelt echter ook dat de politieke toneelgroep in kwestie nauwkeurig en voortdurend de sociaaleconomische situatie in eigen land ontleeft en volgt. Het onderwerp van een stuk zal dus bijvoorbeeld al verschillen naargelang het om België of om Nederland gaat.

Zo beantwoordt bijvoorbeeld op het tweede nivo van de keuze van het onderwerp (het nivo van de politieke-organisatorische oplossingen) het perspectief van 'algemene werkstaking' dat in de 'Ballade van Grote en Kleine Poppen' van de I.N.S. wordt gesteld, o.i. niet aan de onmiddellijke noden van de Belgische arbeidersklasse, maar wel staat een dergelijke algemene werkstaking op de dagorde voor de Italiaanse arbeidersklasse, waarvoor het stuk oorspronkelijk geschreven werd.

Het zou zeer boeiend zijn van de kameraden van de Nieuwe Scene te vernemen welke reacties zij in hun nagesprekken hieromtrent gekregen hebben. Ik meen ook dat de herwerking die zij nu van het stuk maken precies bedoeld is om nauwer aan te sluiten bij de Belgische realiteit.

Wat de keuze van het onderwerp van het volgende werkstuk van het Trojaanse Paard betreft, daarover is de discussie nog aan de gang, maar we proberen wel op twee niveaus roos te treffen, uitgaande van een kritiek op onze voorgaande ervaringen.

In 'Hoe eerder, hoe beter' menen wij dicht de roos te benaderen. In 'Leve het gewin, we stikken er in' sloten wij op het eerste nivo wel aan bij de sensibilisatie van het publiek: ons vertrekpunt was inderdaad de milieu-bezoedeling die op dat ogenblik volop aan de orde van de dag was. Op het tweede nivo sloegen wij echter volledig de bal mis door over arbeiderskontrolle te praten, wat geenszins aansloot bij de reële problemen die zich op dat ogenblik voor de Vlaamse arbeidersklasse stelden.

(1) Het spreekt natuurlijk vanzelf dat het ook hier belangrijk is een meer diepgaande analyse te maken: al was het b.v. maar om na te gaan hoelang een onderwerp als b.v. levensduurte punt één van de belangstelling van de arbeider zal blijven.

Het mis slaan van de bal is in grote mate de efficientie van onze voorstelling en voornamelijk van het nagesprek gaan aantasten.

Wanneer wij in de huidige periode een nieuwe keuze gaan maken, dan ligt die voor het eerste nivo dicht bij het thema 'werkeloosheid/ inflatie'. Voor het tweede nivo - gezien de politieke herstructurering die zich in de Belgische arbeidersbeweging voltrekt (als gevolg van het failliet van de reformistische leidingen, gepaard aan een verscherping van de klassetegenstellingen, een bewustwording omtrent het probleem van de vakbondsburokratie, een grote strijd lust en in zekere zin zelfs het voorbeeld van het Chileense drama; enz.) - zou dit wel eens dicht kunnen liggen bij het duidelijk maken van de verschillen tussen een reformistische oplossing en de revolutionaire weg naar het omverwerpen van het kapitalisme.

2. OVER HET VERHAAL

Over het algemene belang van het verhaal, het epische in het overbrengen van informatie, zullen we hier niet uitweiden, hoewel het voor het Cultureel Front wel van nut zou zijn Brecht's theorieën eens nader onder de loupe te nemen.

Een van de kenmerken van de verhalen van de stukken van het Trojaanse Paard is dat zij telkens een brede waaier van maatschappelijke problemen met elkaar in verband brengen: dit principe willen wij geenszins laten varen omdat het een van de fundamentele marxistische lessen bevat, nl. dat elk deelprobleem pas begrepen kan worden indien het in zijn maatschappelijke kontekst wordt geplaatst (2). Een van de enige kwaliteiten van ons eerste stuk 'Het Trojaanse Paard' lag precies hierin; de grote fout was, dat in 'spel der machten' de arbeidersklasse zo goed als afwezig was. In 'Leve het Gewin' werden er een aantal maatschappelijke problemen naast elkaar geplaatst en de zwakte van het stuk lag precies in het gebrek aan interactie tussen de verschillende maatschappelijke krachten, alsook in het onvoldoende duidelijk karakter van de relatie tussen de aangepakte problemen.

In ons laatste stuk 'Portugese wet, angolees verzet' worden de relaties tussen de leden van de 'Portugese Heilige Familie' (kapitaal, staat, leger en kerk) - ook visueel - zeer duidelijk naar voren gebracht maar blijft er een kloof tussen de Portugese en Angolese realiteit, waarin de angolese arbeiders de zwakke, 'onderschatte' pool vertegenwoordigen en waardoor ook de problemen van Angola en die van Portugal zelf onvoldoende met elkaar in verband werden gebracht.

In 'hoe eerder, hoe beter' is het leggen van de maatschappelijke verbanden beter gelukt. We proberen hier te ontleden waarom en tevens vast te stellen welke de zwaktes zijn.

'Hoe eerder, hoe beter' is het verhaal van een staking: het afsluiten van C.A.O., daarna het stijgen van de prijzen en het inzicht dat het zo niet verder kan, de beslissing tot staking, het niet erkennen van de staking door de vakbondsleider, de demoralisatie overwonnen door een uitleg en het inzicht in de natuur van de vakbondsleiding, het zich zelf gaan organiseren: piket staan voor de poort, het inrichten van een betoging door het stakingscomité, de 'ontmoeting' met het repressieapparaat, het ultimatum van de baas het bedrijf naar het buitenland over te brengen en ten slotte de bezetting van het bedrijf.

Het eigenlijke verhaal draait om vijf vrouwen van het bedrijf, maar dit wordt onderbroken door een aantal 'uitlegscènes' waarin problemen als C.A.O., repressie, index - en prijsstijgingen, en vakbondsburokratie worden uitgelegd, maar die toch onmisbare schakels in het verhaal zelf vormen.

De rode draad die echter onder het verhaal loopt - of zou moeten lopen - en die de coherentie van de redenering uitmaakt is het thema 'organisatie en solidariteit' dat ook in het documentaire slotdeel als leitmotiv weerkomt (in dit slotdeel worden verschillende voorbeelden uit de realiteit beschreven waarin arbeiders solidair zijn en zich organiseren).

Maar precies met deze rode draad is er in het stuk iets mis, waardoor wij zelf telkens weer de indruk krijgen dat het documentaire slot gewoon tegen het verhaal is 'aangeplakt'.

Laten we de rode draad even proberen te volgen. In het stuk beleven we inderdaad de stapsgewijze overgang van een vrij ongeorganiseerde groep arbeiders met verschillende bewustzijnsnivo's tot een dergelijke mate van geor-

ganiseerdheid dat zelfs een bezetting wordt overwogen. Deze overgang gebeurt in het stuk volgens een slag - tegenslag - principe: t.t.z. beurtelings worden door de twee klassen (de patroon enerzijds en de arbeiders anderzijds,) een aantal stappen gezet die voor de arbeiders in een hogere graad van georganiseerdheid en solidariteit resulteren.

In tegenstelling tot 'het trojaanse paard', 'leve het gewin' en zelfs -maar in veel mindere mate- het portugalstuk, gaat een groot deel van het initiatief duidelijk van de arbeiders uit zonder hun aandeel in de klassenstrijd te idealiseren: er wordt bijvoorbeeld duidelijk gewezen op de problemen in de schoot van de arbeidersklasse zelf (ratten, vakbondsleiding); en ook in het slotdeel wordt een nederlaag als Chili bijvoorbeeld niet weggemoffeld.

Wat er echter mis is met de rode draad en waardoor het slotdeel niet echt de konklusie van het stuk is, is dat de momenten van dramatische evolutie in het stuk momenten zijn van inzicht bij de arbeiders waardoor ze beslissen verder te gaan in de actie, (3) maar de actie zelf en de organisatie zelf worden niet getoond: over het stakingscomité zelf wordt met geen woord gerept; de organisatievormen die opgezet worden om de bureaucratisering van de vakbondsleiding te bestrijden, worden niet getoond; het verhaal eindigt met de beslissing tot bezetting zonder te tonen hoe die bezetting concreet georganiseerd wordt (4).

Uit de discussie die in het Trojaanse Paard hierover gevoerd werd, bleek dat de grootste oorzaak van de onduidelijkheid in het stuk omtrent 'organisatie', ligt in het feit dat wij zelf nog niet klaar zijn met het probleem: het is voor ons nog een abstrakt begrip en bij gevolg niet in theatrale beelden te vatten.

Omdat het uiteraard een belangrijk punt is, dat opgelost moet worden willen wij als politiek toneel de strijd mee stimuleren, hebben wij ons voorgenomen in ons volgend project speciale aandacht aan dit probleem te besteden.

3. OVER DE PERSONAGES

Even kort nog een paar woorden over de personages. Het is voor iedereen duidelijk dat één van de grote verschillen tussen burgerlijk en links politiek theater ligt in een andere benadering van het 'personage'. In het burgerlijke theater staan het individualisme en de psychologische uitrafeling van de personages centraal. In het links politiek toneel heeft elk personage in de eerste plaats een maatschappelijke functie.

Zoals Friedrich Engels zei: "Die handelnden Hauptpersonen sollten Repräsentanten bestimmter Klassen und Richtungen somit bestimmter Gedanken ihrer Zeit sein." (5)

Dit betekent echter niet dat onze personages abstracties moeten zijn. Nemen we b.v. de vrouwen uit 'hoe eerder, hoe beter'. Ze zijn in de eerste plaats vertegenwoordigers van de arbeidersklasse, in de tweede plaats vertegenwoordigen zij een bewustzijnsnivo, en pas in de derde plaats hebben zij een karakter. Hun daden, handelingen, reacties worden in de eerste plaats bepaald door hun bewustzijnsnivo. De 'manier' van handelen of reageren wordt dan verder bepaald door hun karakter (b.v. kalm of opvliegend). Door deze koppeling van bewustzijnsnivo en karakter zijn we er in geslaagd de personages 'tot leven te wekken', zodanig dat arbeiders (cfr de reactie tijdens de voorstelling en nabespreking) er zich werkelijk in herkennen.

(2) cfr Lukacs, Georg, Histoire et conscience de classe ed. de Minuit, Paris 1960, pag. 47: "La categorie de la totalité, la domination, déterminante et dans tous les domaines, du tout sur les parties, constitue l'essence de la méthode que Marx a empruntée à Hegel et qu'il a transformée de manière originale pour en faire le fondement d'une science entièrement nouvelle".

(3) Op zichzelf is het natuurlijk zeker niet fout op dit principe een stuk te bouwen, maar dit principe bleek niet efficiënt om die begrippen over te brengen die wij wilden overbrengen.

(4) Het is niet toevallig b.v. dat in een eerste versie van het stuk de bezetting verteld werd in een liedje en dat dat zelfs uiteindelijk werd weggelaten.

(5) Engels, Friedrich, geciteerd in: Knilli, Friedrich en Münchow, Ursula, Frühes Deutsches Arbeitertheater (1847-1918), Carl Hanser Verlag, München 1970.

Ook hierin hebben wij een evolutie doorgemaakt. In 'Het Trojaanse Paard' waren de arbeiders zo goed als afwezig; wij zaten toen letterlijk met het probleem: 'een arbeider kan je dat wel op de scene brengen zonder te vervallen in de karikatuur die het burgerlijk theater er van gemaakt heeft?' In 'Leve het Gewin' waren de arbeiders aanwezig maar werd enkel hun passiviteit getoond; nergens namen zij zelf het initiatief en zij kwamen dan ook niet tot leven.

De oorzaak van het feit dat we er in 'hoe eerder, hoe beter' wel in geslaagd zijn levende arbeiderspersonages op de planken te brengen is eerder te vinden in een 'externe faktor', nl. de praktische ervaringen opgedaan tijdens een aantal stakingen door leden van Het Trojaanse Paard die ook actief zijn in een revolutionaire organisatie en langs die weg die stakingen meeleefden.

Door haar omvang, duur en intensiteit heeft de dokstaking van april-juni 1973 te Antwerpen op alle leden van Het Trojaanse Paard een grote invloed uitgeoefend die duidelijk merkbaar is in het stuk (6).

Tot zover enkele bemerkingen bij een paar van de problemen waarmee wij geconfronteerd worden. Deze analyse is verre van volledig en wij weten ook niet in hoeverre deze ervaringen en hun analyse belangrijk zijn voor andere groepen.

Wat we wel met zekerheid kunnen zeggen, is dat de stelling dat onze politieke cultuur een band met de arbeidersbeweging en arbeidersstrijd tot stand moest brengen, meer dan bewezen is.

Zowel bij het bepalen van de keuze van het onderwerp, als bij de problemen die zich stellen in verband met het verhaal, als bij het tot leven brengen van personages, moeten wij op de hoogte zijn van wat in de arbeidersklasse leeft en wat haar praktische ervaringen zijn.

M. Van Kerkhoven
aspirant N.F.W.O.

DE SITUATIE BIJ GLTWEЕ

GLTwee is de politieke vormingstoneelgroep van de stichting Groot Limburgs Toneel. Deze stichting wordt gesubsidieerd door vier subsidiënten: provincie Nederlands Limburg, Het Nederlandse Rijk, provincie Belgisch Limburg en de Belgische Staat.

WAT IS ER GEBEURD?

Op 30 november j.l. besloot het bestuur van de stichting Groot Limburgs Toneel het GLTwee te zullen opheffen per 1 september 1975, tenzij er voor 1 Maart 1975 extra gelden zouden worden gevonden.

Juist op die dag speelde GLTwee op de landelijke manifestatie in Utrecht tot behoud van het vormingstoneel in Nederland en het voortbestaan van Proloog. GLTwee maakte het nieuws van dit bestuursbesluit via een communiqué bekend.

De daar verzamelde menigte van 5000 mensen verzond telegrammen aan minister van Doorn, aan de provincie Limburg en aan de Belgische minister voor Nederlandse Cultuur en eiste daarin maatregelen om het voortbestaan van GLTwee te verzekeren.

Op 2 december wordt door nederlandse kamerleden schriftelijk gevraagd aan minister van Doorn of hij bereid is, om initiatieven te ontwikkelen om het voortbestaan van GLTwee te verzekeren.

Op 12 december worden in de vergadering van Provinciale Staten van Nederlands Limburg gelijkluidende vragen gesteld aan de Gedeputeerde voor cultuur, Haverschmidt. Deze zegt toe zo snel mogelijk de financiële moeilijkheden van de stichting Groot Limburgs Toneel te zullen bespreken met het nederlandse ministerie van CRM.

(6) De zwakte van de scenes van de Angolese arbeiders in het Potugastuk ligt precies in een onvoldoende praktische kennis van hun realiteit.

Op 18 december worden in Brussel gelijkluidende vragen gesteld aan de minister van Nederlandse Cultuur, mevrouw Debacker. Deze antwoordt dat zij de kwestie GLTwee zo snel mogelijk zal bespreken met haar nederlandse kollega, minister van Doorn.

Tot zover deze parlementaire stand van zaken. Het is duidelijk dat alle (vage) lijnen naar Den Haag wijzen, waar het ministerie van CRM nog steeds niet heeft gereageerd.

WAT ZIJN DE ACHTERGRONDEN?

Het bestuur van de stichting Groot Limburgs Toneel benadrukt dat het bestuur tot opheffing van GLTwee slechts is genomen uit financiële overwegingen.

Slim gevonden en daarom erg dom van de Provincieraad (Provinciale Staten) van Belgisch Limburg om begin november al te verklaren dat zij GLTwee om ideologische redenen niet langer wil subsidiëren. Erg dom, want nu dreigt het voortbestaan van GLTwee toch weer te worden wat de drie andere subsidiënten zo graag hadden willen voorkomen, nl. een politieke kwestie.

Het spelletje van de subsidiënten om GLTwee geruisloos, dwz. zonder politieke tamtam te laten verdwijnen door de verantwoordelijkheid voor de opheffing van GLTwee bij het bestuur te leggen, zal niet lukken.

In een open brief aan de Provinciale Staten van Nederlands Limburg heeft GLTwee gesteld dat wanneer de provincie Limburg geen actie onderneemt om het voortbestaan van GLTwee veilig te stellen, de Staten (lees: de CDA) daarmee impliciet het recht ontkennen op een eigen cultuur voor werkende jongeren en arbeiders. De woordvoerder van de CDA (Cristen Democratisch Appel -verreweg grootste politieke partij) maakte zich toen boos over het feit dat de subsidiënten nu toch weer 'de zwarte piet' kregen toegespeeld. En dat was ook precies de bedoeling van GLTwee.

Werkende jongeren en arbeiders hebben recht op een eigen cultuur. Op grond van dit recht eist GLTwee actie van de subsidiënten tegen dit bestuursbesluit om GLTwee op te heffen. Weigeren de subsidiënten deze actie dan zal GLTwee in ieder geval dankbaar gebruik maken van de politieke duidelijkheid die de subsidiënten (dwz de overheid, de politieke partijen) door deze houding over zichzelf (dwz over hun plaats binnen de kapitalistische maatschappij) scheppen tegenover ons publiek (dwz werkende jongeren en arbeiders).

GLTwee streeft natuurlijk niet naar een duidelijkheid die het intrekken van de subsidie ten gevolge heeft, wel willen we voorkomen dat we onze subsidie kwijt raken zonder duidelijkheid over de politieke achtergronden.

Het is gebleken dat de subsidiënten onze politieke duidelijkheid vrezen. Wij kunnen hen uit hun nood helpen door te stellen dat deze ongewenste duidelijkheid kan worden voorkomen door het voortbestaan van GLTwee te verzekeren.

WAT TE DOEN?

De eisen aan de subsidiënten om een bestuursbesluit af te keuren en het voortbestaan van GLTwee veilig te stellen blijven onverminderd gehandhaafd.

Tijdens de manifestatie in Utrecht plaatsten reeds 3000 mensen hun handtekening onder deze eisen.

Intusschen hebben tientallen organisaties en individuen zich middels brieven en telegrammen aan de subsidiënten achter deze eisen gesteld.

In januari wordt door het steunkomitee Maastricht een grootscheepse adhesie-actie op touw gezet om de subsidiënten opnieuw en verhevigd met deze eisen onder druk te zetten.

De landelijke steunkomitees voor politieke vorming en actie overwegen om op 15 februari opnieuw een manifestatie te organiseren in Maastricht.

GLTwee gaat intussen door met het spelen voor scholieren, werkende jongeren en arbeiders. GLTwee zal dit blijven doen ongeacht de houding van de subsidiënten, aangezien een negatieve houding alleen maar het belang van de strijdcultuur kan benadrukken.

namens GLTwee

Peter van den Hurk

KARGADOOR

Wat is de kargadoor?

Een open jongerencentrum dat zich ontwikkeld heeft tot een politiek vormings- en actiecentrum met een duidelijk maatschappij-kritische lijn.

De hoofdtaken zijn:

Het verzorgen en verspreiden van informatie over de economische en maatschappelijke werkelijkheid. Dit mondt uit in een ontmaskering van de heersende ideologie en haar leerstukken zoals vrijheid, democratie en welvaart.

Het ondersteunen van groepen en organisaties die zich inspannen voor een andere maatschappij, die niet gebaseerd is op overheersing en/of onderdrukking.

Deze opstelling heeft niet tot gevolg dat er een keuze gemaakt is of zal worden voor één bepaalde politieke partij of organisatie. Bovendien richt de aandacht zich niet alleen op de meer politiek doortimmerde groepen, maar ook op die groepen die op dit terrein minder ver zijn, maar wel een politiek perspectief hebben.

AKTIECENTRUM

De volgende groepen huizen momenteel in de Kargadoor: Zuidelijk Afrika, Accion Fuego (t.b.v. het Spaanse Verzet), Dolle Mina, Aktie Strohalm; Werkgroep Indianen, I.P.A. (Interpedagogische werkgroep) Videowerkgroep. De Kargadoor begeleidt, ondersteunt de groepen bij activiteiten. Verder kan er vanuit de Kargadoor ingesprongen worden op acties buiten het centrum of kunnen die op een of andere manier ondersteund worden. Uit de samenwerking met aktiegroepen kunnen allerlei vormingsactiviteiten ontstaan.

SERVICECENTRUM

De Kargadoor verleent service aan allerlei groepen en komitees in de vorm van: dokumentatie, stencilapparatuur, vergaderruimte, adviezen, informatiemateriaal.

De Kargadoor is voor service open van maandag tot en met vrijdag van 12.30 tot 23 uur en zaterdag van 10 tot 17.00 uur voor landelijke vergaderingen.

VORMINGSCENTRUM

Een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden is de zgn. programmering, dwz. het organiseren van informatie-diskussieprogramma's. Er valt een onderscheid te maken tussen losse programma-avonden, die meestal nav. een aktueel gebeuren georganiseerd worden en meer uitgebreide programmeringen, die over enkele weken of een maand worden uitgesmeerd.

In zo een programma wordt een bepaald thema uitgediept en op verschillende onderdelen bekeken. Dergelijke vormingsprogramma's worden bij voorkeur georganiseerd in samenwerking met groepen binnen of buiten de Kargadoor, zodat er aansluiting gevonden kan worden bij de activiteiten van die groepen en een zinlijk vervolg min of meer gegarandeerd is.

In het kader van themaprogramma's worden vaak ook tentoonstellingen gemaakt en brochures uitgebracht. Thema's waarover programma's georganiseerd worden zijn: stadsplanning en stadssanering, welzijnswerk en buurtwerk, bio-industrie, imperialisme en antinatio, milieu-problematiek, onderwijs, arbeidersbeweging. 'Kulturele' activiteiten zoals film en theater worden meestal in een vormingsprogramma ingepast.

TEJATERGROEP "DE LEERLING"

ONTSTAAN

Een groepje scholieren, die vaak discussie - avonden hadden over het onderwijs in de kapitalistische maatschappij en zich tenslotte op het socialistisch standpunt stelden, wilden actief een bijdrage leveren aan de verandering van de maatschappij.

Om meer scholieren te bereiken en om op een levendige manier aan onderzoek en de ontwikkeling van het bewustzijn te werken hebben ze een theatergroep opgericht.

MAATSCHAPPIJ-VISIE "POSJET"

Wij zijn van mening, dat zowel in onze maatschappij als op wereldniveau de ene mens door de andere uitgebuit wordt, dat slechts enkelen van de onmetelijke rijkdommen van de wereld profiteren ten koste van anderen, dat een kleine groep machthebbers de dienst uitmaakt voor de grote groep onderdrukten.

De opvoeding vormt een van de pijlers om dit systeem door te zetten; namelijk om het te continueren heb je egoïstische en individualistische mensen nodig.

Het trefcentrum ziet het als haar taak om vanuit deze visie, gezamenlijk met de bezoekers, een vorm van samenwerking en kollektiviteit te stellen tegenover het alleen maar bezig zijn met en voor jezelf.

In de praktijk betekent dit, dat staf, en mensen die actief met en in het trefcentrum bezig zijn, d.m.v. programma's en activiteiten d.m.v. werkgroepen, kafeebezoek en dergelijke en het beschikbaar stellen van ruimtes en faciliteiten aan o.a. aktiegroepen, willen stimuleren om dingen samen te doen, samen te ervaren en samen naar buiten te brengen.

Via informatie en publikaties ziet het trefcentrum het ook als haar taak om de bezoekers inzicht te verschaffen in de werkelijke verhoudingen in de maatschappij.

We proberen dat te doen, door de eigen studie- werk- en leefsituatie te plaatsen en te verbinden met de maatschappelijke ontwikkelingen die die situatie beïnvloeden.

Stichting Trefcentrum
Eigen Huis
Academielaan 9
Tilburg

Ze organiseerden een theaterweekeinde om geïnteresseerden bijeen te roepen en hebben daar een simulatiespel gespeeld over de strijd voor democratie op school. Op het weekeinde waren ongeveer 40 scholieren, waarvan er 12 met de theatergroep wilden starten. Op dit moment is de groep uitgegroeid tot ca 20 mensen.

"DE JA- EN DE NEEZEGGER"

Na dit weekeinde zijn 12 mensen gaan werken met het leerstuk "De ja- en de neezegger" van Brecht. Hier zijn we 5 maanden mee bezig geweest. We hebben er veel van geleerd, nl.:

- hoe je een bepaalde tekst kan analyseren.
- wat het verschil is tussen burgerlijk toneel, met al zijn versluieringen en verduidelijkend toneel.
- dat je je niet zomaar moet aanpassen aan bestaande normen en waarden.

We zijn hiermee gestopt omdat het stuk te serieus was en omdat het een abstrakt voorbeeld is van iets wat je dagelijks meemaakt, terwijl de meesten liever spelen aan de hand van ervaringen.

SKETCHES

We hadden het idee om een soort kritisch kabaret te maken. Sommigen brachten in wat de meest onderdrukte situaties in hun schooltijd waren. Aan de hand hiervan deden we rollenspelen. Doordat we geen duidelijk deel hadden waar we naar toe konden werken kwamen er te weinig ideeën.

TONEELSTUK

We zijn nu een stuk aan het maken, waarin 2 belangrijke onderwerpen naar voren komen nl. Suriname en de scholierenstrijd. Het is belangrijk om deze 2 onderwerpen met elkaar te verbinden omdat in de werkelijkheid de scholierenstrijd niet los moet komen te staan van de wereld buiten de school.

We hadden ervaringen met problemen van Surinaamse leerlingen bij ons in de school. Het bleek dat Surinamers in Nederland dubbel onderdrukt worden.

In de lessen krijg je bepaalde informatie over Suriname en een heleboel wordt niet verteld. Als je dat wil onderzoeken, word je door de schoolleiding tegengewerkt. Eerst hebben we de grote lijn van het stuk opgezet. Daarna zijn we scènes gaan maken door middel van improvisaties, waar eigen ervaringen in naar voren kwamen. Toen we al een eind op weg waren kwamen enkele mensen kijken om samen met ons het stuk te evalueren. Het bleek dat we ons teveel vastgeprikt hadden op bepaalde situaties en de achtergrond, de oorzaak van de onderdrukking niet duidelijk werd. Vanaf die tijd zijn we verwoed aan het scholen geslagen. Na deze scholingstijd zullen enkele leden van de groep met alle informatie de tekst van een stuk gaan schrijven.

DE PROLOOGQUIZ

Omdat in Den Haag de aandacht moest worden gevestigd op de hachelijke situatie van Proloog d.m.v. stunts hebben wij een kort agitatorisch wagenspel gespeeld. Dit was zeer improvisatorisch en snel in elkaar gezet. Weer een ervaring rijker!

TIJD, GELD EN RUIMTE

Tijd : Omdat wij scholieren zijn en daardoor veel huiswerk horen te maken, omdat wij actief zijn op school en in een scholierenorganisatie, hebben wij maar één avond in de week om aan het stuk te werken, zodat we iedere week opnieuw de draad weer moeten oppakken.

Geld : Een scholier heeft alleen maar zakgeld en een scholierentheatergroep krijgt niet zomaar subsidie.

Ruimte: In Den Haag is geen geschikte ruimte te vinden om vrijdagavond te werken.

Ondanks deze materiële moeilijkheden blijven we met volle inzet doorwerken.

INITIATIVE THEATER DORTMUND DORTMUNDER LEHRLINGSTHEATER

Van 26 oktober tot 2 november vond in West-Berlijn het "Interdrama '74" festival plaats. Een van de politiek meest duidelijke theatergroepen die daar optraden was het Dortmunder Lehrlingstheater. Dit kwam niet alleen tot uiting in het stuk dat zij speelden, "Alle Räder Stehen Still", maar ook door hun intensieve en opbouwende medewerking aan de verklaring, die door Interdrama '74 is uitgegeven, en die elders in dit nummer gepubliceerd is. De contacten die daardoor ontstonden, hebben er toe geleid dat het Dortmunder Lehrlingstheater enkele scènes heeft gespeeld op de solidariteitsmanifestatie voor het behoud van Proloog en GLTwee op 30 november in Utrecht. Contacten die in verband met de leuze "Vóór Internationale Strijdkultuur" zeker verstevigd en uitgebouwd zullen worden.

Daarom dit artikel, met in het kort wat informatie over de groep. De medewerkers van het ITD/DL zijn voornamelijk werkende jongeren en studenten, te weten machinebankwerker, bedrijfsarbeider, telefoonarbeider, dekoraateur, postbeambte, onderwijzeres, vertegenwoordiger, studenten in de germanische talen, theaterwetenschappen, en ruimtelijke ordening. De meerderheid van de medewerkers zijn georganiseerd binnen de vakbond, te weten IG Metall, Deutsche Postgewerkschaft, OTV, Deutsche Angestellten Gewerkschaft. Binnen hun bedrijven en genoemde bonden hebben de ITD/DL medewerkers functies als jeugdvertegenwoordiger, lid van gezamenlijke jongeren-afvaardigden, vertrouwensman en lid van het bestuur van vertrouwensmannen.

Het beste beeld van een politieke theatergroep krijgt men natuurlijk door zijn werk. Het lijkt echter voor de discussie over internationale strijdcultuur nogal zinloos om hier een vorm van recensie over een van hun producties te geven, te meer omdat weinigen in de gelegenheid zullen zijn het zelf te gaan zien. Vandaar dat ik gekozen heb voor een vertaling van het programma van het ITD/DL, een soort deelstelling dus.

POLITIEKE STANDPUNT

1. Het ITD stelt zich, gebaseerd op de grondslagen van het Marxisme, op aan de kant van de politiek en economies onderdrukte klasse. Zij stelt zich achter de machtsverhouding en werkelijke heerschappij van alle nu uitgebuite klassen ter verwezenlijking van het socialisme. Zij bekritiseert het bestaande systeem met behulp van het Marxisme en streeft op deze grondslag een verandering na. Dit politieke standpunt is de basis van het ITD-werk.

OPGAVE VAN HET THEATER

2. Theater moet politiek zijn. Zijn opgaven zijn de uitbeelding van analyses en het aantonen van de veranderingsmogelijkheden van de bestaande maatschappijvorm.

3. Toneelstukken en agitatiestukken moeten deze opgave vervullen.

4. Verandering van het systeem kan verwezenlijkt worden, wanneer bij de politiek en economies afhankelijke klasse een bewustzijn voortgebracht is, wat deze veranderingen als mogelijk en noodzakelijk ziet.

5. Het is duidelijk dat theater zelf niet veranderen kan. Het kan echter een aanzet geven, waarmee het in beginsel aanwezige klassebewustzijn bevestigd of helpt een nieuw te doen ontstaan.

6. Hiermee wordt dit theater de spreekbuis van de onderdrukten (uitgebuiten).

WERK VAN DE ITD

7. Eigen productie en opvoering van agitatiestukken en grote voorstellingen die de maatschappelijke samenhang van het kapitalisme aantoont, evenals de mogelijkheden om deze te overwinnen aangeeft.

8. Werk op cultuurpolitiek vlak met kritiek, discussies, en acties in het openbaar; dit mag echter niet in pure hervorming omslaan.

9. Kritische beschouwing van de Dortmundse theaters met betrekking tot instelling en productie van stukken, eventueel agitatie.

Op basis van dit programma stelt het ITD/DL :

Een theater dat op dit standpunt staat moet noodzakelijk werkwijze politiek en partijdig ten gunste van de arbeidersklasse zijn.

Verdere informatie over het ITD/DL is te vinden in een door hen zelf uitgegeven brochure getiteld **ROTES THEATER IM KOHLENPOTT**. (Kohlenpott is de bijnaam van het Ruhrgebied). Op dit moment is de groep bezig zijn kontakten in Duitsland te verstevigen en uit te breiden, om eventueel te komen tot , in navolging van ons, het oprichten van een soortgelijk Kultureel Front in Duitsland.

Dit rechtvaardigt mijns inziens de suggestie om ze binnen Kultureel Front verband uit te nodigen en op die manier kennis te nemen van hun werk en mogelijkwerijze het Kultureel Front verder uit te bouwen tot Duitsland.

Otto Honders.

INTERDRAMA 74

Van 26 oktober tot 2 november waren GLTwee en PROLOOG in West-Berlijn uitgenodigd op een internationaal festival voor jongerentheater, **INTERDRAMA 74** ingericht door de Akademie der Künste en de Berlijnse Senaat. De hele week werd er gespeeld terwijl overdag verscheidene discussiebijeenkomsten waren georganiseerd. Een van die "Seminars" concentreerde zich rond theater voor jonge arbeiders (Lehrlingstheater). Gedurende 5 namiddagen werd een discussie opgebouwd waarin voorstanders van een strijdkultuur, van een theater dat de ondersteuning van de arbeidersstrijd als prioriteit stelt, zich maten met meer pedagogisch gerichte voorstanders van een theateractiviteit die per definitie niet verder gaat dan de eigen ervaring van de groep jonge arbeiders waarmee of waarvoor het theater wordt ontwikkeld.

Deze discussie mondde uit in een slotverklaring die op de laatste bijeenkomst werd voorgelegd aan alle deelnemers van Interdrama 74, uitgebreid met een aantal prominente jeugdauteurs uit de Bondsrepubliek (o.a. Werner Geifrig, Volker Ludwig). Na een zeer levendig debat werd de verklaring in haar totaliteit aangenomen door de vergadering met 54 tegen 20 stemmen en door iedereen ter verspreiding aanbevolen. De hierin vervatte uitgangspunten lijken ook ons fundamenteel genoeg om de volledige tekst te publiceren.

SLOTVERKLARING VAN HET SEMINAR "LEHRLINGSTHEATER" IN HET KADER VAN INTERDRAMA 74

Het internationale festival voor jeugd-toneel "INTERDRAMA 74" dat van 26 oktober tot 2 november plaatsvond in de Akademie der Künste in West-Berlijn, droeg het motto "voor de jeugd-over de jeugd". De objectieve situatie van jongeren in kapitalistische landen als België, Nederland, Italië, West-Duitsland en West-Berlijn, werd vooral duidelijk aan de hand van voorstellingen en informatie over werkwijzen van het "Berliner Lehrlingstheater", het "Dortmunder Lehrlingstheater", van "GLTwee", van "Proloog" en van "Teatro del Sole". De objectieve situatie van de werkende en schoolgaande jeugd en de uit deze situatie voortvloeiende problemen en mogelijke oplossingen daarvan vormden de kern van het toneel van deze groepen.

Uitgaande van de fundamentele tegenstelling tussen kapitaal en arbeid werden nauwkeurige analyses gegeven van de actuele situatie van de jongeren in deze landen en werden veranderingen van de huidige maatschappelijke verhoudingen zichtbaar gemaakt door de gemeenschappelijke strijd van alle loonafhankelijken te tonen. De discussies tijdens dit seminar over "Lehrlingstheater" gingen dan ook niet over problemen betreffende theatrale methoden of van louter pedagogische aard, maar over de doelstellingen van een toneel, dat zich tot deel van de arbeidersbeweging verklaart en dat met zijn specifieke middelen probeert een bijdrage te leveren tot de strijd voor meer rechten in bedrijven, op scholen en op alle andere maatschappelijke terreinen.

1. DE SITUATIE VAN DE ARBEIDERSJEUGD EN DE TAKEN VAN EEN HIEROP GERICHT POLITIEK TONEEL

Dit toneel, dat zich richt op werkende jongeren en jongeren in opleiding - in stukken als "Kinder seid schlau, lernst beim Bau" (Berliner Lehrlingstheater), "Alle Räder stehen still" (Initiative Theater Dortmund/Dortmunder Lehrlingstheater), "Slappe tijden, sterke meiden" (Proloog), "Klaar voor de start" (GLTwee) en "Ra...ta...ta...ta" (Teatro del Sole) - toonde het leven van de jongeren zoals het werkelijk is. Zo behandelde het Berliner Lehrlingstheater de slechte condities bij de opleiding in de bouw nijverheid. Het Dortmunder Lehrlingstheater liet zien hoe werkende jongeren en arbeiders noodzakelijke loonsverhogingen bevechten.

Proloog legde in "Wie wordt wijzer van het onderwijs" het verband bloot tussen onderwijs en maatschappij en toonde in "Neus & Ko op zoek naar het verzwegen nieuws" hoe het onderwijs de klasstegenstellingen verdoezelt. Daarbij beperkten de meeste stukken zich niet tot slechts een afgietsel van de werkelijkheid, maar herleidden deze werkelijkheid tot de onoverbrugbare belangentegenstelling tussen loonarbeid en kapitaal. Naast het tonen en verklaren van de maatschappelijke situatie van de arbeidersjeugd, boden de meeste stukken dan ook politieke perspectieven voor een fundamentele verandering van het kapitalistische systeem. Omdat echter de jongeren de daadwerkelijke strijd, wil zij uitzicht bieden op succes, alleen maar kunnen voeren in samenwerking met alle arbeiders en als deel van de progressieve democratische en socialistische beweging, weerspiegelden de stukken ook deze noodzakelijke samenwerking. Hiervan uitgaande heeft toneel voor en over de jeugd de taak om de strijd te ondersteunen van de arbeidersklasse tegen de bezittende klasse om te komen tot een socialistische maatschappij.

Dit toneel dient te voldoen aan de volgende voorwaarden:

- De alledaagse problemen van zijn publiek dienen op zo'n manier te worden getoond, dat zij verklaarbaar en oplosbaar worden.
- Psychologische, pedagogische problemen moeten in de voorstelling worden gerelateerd aan het bestaan van de fundamentele tegenstelling tussen loonarbeid en kapitaal.
- Politiek toneel moet in zijn werk zowel de historische als de actuele momenten van de klassenstrijd tonen.

2. DE STRIJD VOOR SUBSIDIE ZONDER CENSUUR

Het is duidelijk dat deze cultuur met deze doelstelling zich een weg moet banen door de heersende cultuurpolitiek. We stellen vast, dat een cultuur, die de maatschappelijke tegenstellingen verdoezelt - hetzij direkt door het kapitaal op commerciële gronden, hetzij door de staat in prachtige cultuurpaleizen - een zeer omvangrijke financiële ondersteuning geniet.

De cultuur echter, die de belangen van de arbeiders dient en deel van hun strijd is, wordt bedreigd door het intrekken van noodzakelijke subsidies en door politieke censuur (zoals bij GLTwee en Proloog) of wordt totaal niet gesubsidieerd (zoals bij het Berliner en Dortmunder Lehrlingstheater en het Teatro del Sole). Bovendien wordt zij beperkt in haar mogelijkheden om naar buiten te treden. De mensen echter waarop dit toneel zich richt en waarmee het zich bezighoudt, nl. de werkende bevolking, hebben recht op hun eigen cultuur. Het is eveneens duidelijk geworden, dat deze cultuur niet alleen opkomt voor de objectieve belangen van de arbeidersklasse, maar dat zij ook het leven en de belangen weerspiegelt van grote aantallen leerlingen, werkende jongeren en studenten die deze cultuur juist daarom waarderen en verlangen. De noodzaak om de strijd voor verandering van de huidige maatschappij, voor de bevrijding van de arbeidersklasse ook op cultureel gebied te voeren, betekent daarom ook heel concreet dat wij moeten vechten voor het recht op subsidie zonder politieke censuur.

TEGEN POLITIEKE CENSUUR - VOOR GESUBSIDIEERDE STRIJD-KULTUUR VAN ALLE WERKENDE ALS EEN RECHT VAN DE ARBEIDERSKLASSE.

3. DE KULTUUR VAN DE ARBEIDERSKLASSE IS INTERNATIONAAL OMDAT OOK DE STRIJD VOOR HAAR BEVRIJDING INTERNATIONAAL WORDT GEVOERD

We hebben reeds vastgesteld dat deze cultuur onvoorwaardelijk moet worden verdedigd tegen aanvallen van buiten die tot doel hebben dit wapen in de klassenstrijd te ontkrachten en te vernietigen. Op basis van samenwerking zoals die zich reeds aftekende tijdens Interdrama 74 - nationaal en internationaal - moet deze verdediging meer effect krijgen.

Een dergelijke samenwerking kan ertoe bijdragen, dat er een uitwisseling plaatsvindt van ervaringen met betrekking tot de ontwikkeling van de klassenstrijd in de verschillende landen, alsmede een uitwisseling van informatie over het opbouwen van de strijdkultuur en de vormen waarin deze zich manifesteert. Er dient dan ook een internationale versterking plaats te vinden van datgene wat reeds bestaat in landen als Nederland en België, Frankrijk en Italië (Kultureel Front), West-Duitsland (Treffen freier Gruppen), West-Berlijn (Komitee der Kulturtage), om de bovengenoemde punten te verwezenlijken.

West-Berlijn, 1 november 1974

SAMEN STERK

AAN ALLE ORGANISATIES DIE EEN STEUNVERKLARING GAVEN OP DE MANIFESTATIE OP 30 NOVEMBER IN UTRECHT

Op de manifestatie op 30 november in Utrecht bleek door het optreden van de vele groepen uit binnen- en buitenland overduidelijk, dat zich een nieuwe cultuur aan het ontwikkelen is. Sommigen noemen dit een cultuur gericht op de emancipatie van de arbeidersklasse, anderen gebruiken zonder omwegen de term antikapitalistische cultuur. Het is in elk geval de cultuur van de linkse beweging, die duidelijk in opkomst is.

Deze groei in omvang, kwaliteit en duidelijkheid veront- rust de rechtse krachten, die geen middel onbepoofd laten in hun pogen de groei te fnuiken. De aanslag op GLTwee en de Telegraafhete van DS'70 tegen Proloog zijn sprekende voorbeelden.

De manifestatie georganiseerd door Proloog en de 19 steun- komitees - welke hun doelstelling inmiddels hebben ver- breed - was een voorbeeld van de zo noodzakelijke verde- diging, die in grote solidariteit wordt gevoerd. Dit blijkt uit de meer dan 5.000 bezoekers en uit het op- treden van de vele groepen. Maar ook de steun- en soli- dariteitsverklaringen zijn een sprekend voorbeeld. Onder de zeer vele verklaringen bevond zich ook die van uw organisatie.

Hoewel de manifestatie in opzet vooral gericht was op de strijd voor het voortbestaan van Proloog, dreigt nu GLTwee het volgend slachtoffer te worden en we weten dat de repressie zal verder gaan.

Wij van Proloog zijn uw organisatie erg dankbaar voor uw steun door middel van een verklaring en we hopen en ver- trouwen, dat u in de toekomst mee zult blijven strijden voor de rechten van de linkse antikapitalistische cultuur, die zich in dienst stelt van de arbeidersstrijd.

Proloog

30 NOVEMBER

DEMONSTRATIE-MANIFESTATIE VAN 30 NOVEMBER j.l.

Voor Politieke vorming en aktie, Proloog moet blijven, G.L.II. moet blijven.

We kunnen zeker zeggen dat de demonstratie en de manifestatie een groot sukses zijn geweest. 5000 Mensen zijn er voor op straat gekomen, dat was een indrukwekkend beeld.

En op de manifestatie, aansluitend op de demon- stratie waren er op een gegeven moment méér dan 5000 mensen, die door hun aanwezigheid hun soli- dariteit betuigden met de strijd voor politieke vorming en aktie en internationale strijdcultuur.

Het programma gaf een globale indruk van strijdcul- tuur. Groepen uit Duitsland, Frankrijk, België, Italië en Nederland toonden hun fragmenten uit hun toneelstukken, er werden liederen gezongen, films en dia's vertoond.

En al deze groepen hebben een duidelijke keuze ge- maakt. Hun werk vertrekt vanuit een anti-kapita- listisch standpunt, waaruit de solidariteit met de arbeidersklasse zich opdingt.

Door het hele programma heen waren talloze soli- dariteitsverklaringen opgenomen. (Zoals bv. van de vakbonden, politieke partijen...)

Het geheel was een uitgebreid aanbod van strijd- cultuur, alleen het was niet rond te krijgen binnen de geplande zes uur. Veel mensen moesten eerder ver- trekken i.v.m. afspraken met de bussen.

Dit soort punten moeten we niet uit het oog verlie- zen, ze zijn van belang bij het organiseren van de volgende manifestaties.

In ieder geval heeft deze massale solidariteit ge- toond dat het ernst is met de verdediging van de strijdcultuur.

Het publiek van het politiek vormingstheater heeft door deze demonstratie én manifestatie op de meest duidelijke manier aan het parlement laten weten dat Proloog én G.L.II. moeten blijven, dat subsidie een recht is en dat politieke vorming en aktie dus ook gesubsidieerd doorgang moeten kunnen vinden.

Tatjana Brinkmar

SOLIDARITEIT

PERSBERICHT VAN HET KULTUREEL FRONT

Het Kultureel Front beschouwt de beschuldiging van mevr. Veenendaal, lid van de tweede kamer fraktie van DS'70, in de Telegraaf tegen Toneelwerkgroep Proloog als een politieke aanval van rechts om Toneelwerkgroep Proloog kost wat kost kapot te krijgen.

Het Kultureel Front dat reeds eerder zich vierkant achter Proloog gesteld heeft, was ook op de manifestatie van 30 november j.l. in Utrecht aanwezig om haar solidariteit te betuigen. Verscheidene van haar leden, o.a. de In- ternationale Nieuwe Scène, het Trojaanse Paard, Proloog, Sater, de Kritiese Filmers, Vuile Mong en zijn Vieze Gas- ten, traden tijdens deze manifestatie op, om de leuzen "Voor politieke vorming en aktie, Proloog en GLTwee moe- ten blijven, Voor internationale strijdcultuur", daad- werkelijk te ondersteunen.

Het Kultureel Front begrijpt dat voor de rechtse politici het niet meer mogelijk is, gezien de massale steun van het publiek, om groepen als Proloog en GLTwee op demo- kratische wijze de nek om te draaien. Daarom spreekt het Kultureel Front de hoop uit, dat de rechtse krach- ten die deze leugenachtige, reaktionaire aanval hebben ingezet in hun eigen valkuil zullen vallen.

Het Kultureel Front

RELLEN

FASCISTISCHE AANVAL NAAR AANLEIDING VAN DE 'VERSCHAEVE'- OPVOERING TE GENT

In het vorig nummer van 'Kultureel Front' maakten wij reeds melding van de rel te Antwerpen naar aanleiding van de première van het stuk over Cyriel Verschaeve. Op maandag 21 oktober moest een opvoering van dit stuk doorgaan in een auditorium van de Gentse universiteit. Toen de rektor van de universiteit de opvoering verbood, gingen militanten van verschillende linkse en revolutio- naire groeperingen over tot het bezetten van het audi- torium.

Onder deze druk zwichtte de rektor : anderhalf uur voor de voorstelling moest beginnen gaf hij de toelating. Een half uur voor het begin van de voorstelling versche- nen echter een 80-tal leden van fascistische groeperin- gen gewapend met ijzeren staven, fietskettingen, stokken met nagels enz. Tussen hen en de militante studenten die voorstelling en toeschouwers trachtten te beschermen ontstond een gevecht waarbij verschillende linkse mili- tanten in het hospitaal werden geslagen. Toen de eerste sirenes van de politie - verwittigd door de rektor - ge- hoord werden, trokken de fascisten weg. De 'handhavers van de openbare orde' vervulmaakten dan het werk van de fascist door de aanwezige toeschouwers zo hardhandig uit de zaal te knuppelen dat weer enkelen in het hospi- taal belandden.

Het is de eerste maal in 10 jaar dat fascistische benden weer zo openlijk durven optreden en de vrije menings- uiting proberen te vernietigen. Het is ook duidelijk dat we niet op de overheid of de openbare macht moeten rekenen om ons hiertegen te verdedigen. Daarom werd ook onmiddellijk overgegaan tot het oprichten van anti-fas- cistische fronten en werd de zelfverdediging onmiddellijk georganiseerd : zo werden bij de volgende vertoningen (o.m. te Leuven) telkens piketten van een 100-tal linkse militanten gevormd die ervoor zorgden dat de voorstellin- gen ongehinderd konden doorgaan.

Het Kultureel Front meent dat het fascistisch gevaar in de kiem gesmoord moet worden. Op 22 oktober gaf het Kultureel Front dan ook het volgende perscommuniqué uit :

Het Kultureel Front (waarvan o.m. deel uitmaken : Proloog, de Internationale Nieuwe Scène, het Trojaanse Paard, Men, Polkin, Kick, Morgenrood, Vuile Mong en zijn Vieze Gasten, Sater, e.a.) neemt met verontwaardiging kennis van het verhinderen van de opvoering van het toneelstuk 'Verschaeve' in de universiteit te Gent door het brutale en gewelddadige optreden van fascistische groepen. Deze aanslag op de vrijheid van meningsuiting door gewapende fascistische V.M.O., T.A.K., Were DI, en K.V.H.V.-Gent werd in de hand gewerkt door de censuur van de rektorale overheid en de medewerking van de lokale politie.

Het Kultureel Front roept alle anti-fascistische krachten op zich te verenigen en gezamenlijk de vrijheid van meningsuiting zelf te verdedigen.

STAKING

RESULTATEN

De resultaten van de acteursstaking in de officiële vlaamse gezelschappen zijn bondig samengevat :

- Toegekend is de helft van het gevraagde inloopmaneuver op de lonen van de BRT.
- Een konventie werd door de overheden ondertekend waarin zij zich verbinden tot de volledige gelijkshakeling, wettelijk te regelen binnen een dekreet dat moet goedgekeurd worden door de Kultuurraad van Vlaanderen. Indien dit dekreet niet is gestemd vóór 1 mei '75 komen er nieuwe onderhandelingen met de vakbonden. Deze onderhandelingen moeten de gelijkshakeling als onderwerp hebben en beëindigd zijn vóór 15 juni '75.

BETEKENIS EN GEVOLGEN

Deze staking die bijna 7 weken duurde verdient alleen al door haar lengte de aandacht. Het is ook de eerste actie van deze omvang en vorm die het burgerlijk theater in Europa treft.

Zij heeft iets nagelaten van een zekere malaise. Niet zozeer in verband met een publieke opkomst of een uiterlijke weerklank (bij pers en publiek). De belangstelling zit hem zoals voorheen in een "avondje uit" van de kleinburger om "zijn zorgen te vergeten" of "zich te kulturen". De weerklank is zoals voorheen "een kolfje naar zijn hand" en wanneer het hen bevalt : "onze acteurs staken wel, maar zij kunnen ook spelen", wanneer het hen misnoegt : "in plaats van te staken zouden ze beter leren spelen". Nee, daar zit alles nog goed. Op dit gebied is de staking een "accident zonder gewonden", blikshade zou men kunnen zeggen.

Deze uiterlijke kalmte is juist de uitdrukking van de innerlijke malaise. Na 7 weken confrontatie met de realiteit van de burgerlijke maatschappij, terug de burgerlijke idealen gaan verkondigen betekent dat de discussie rond deze tegenstelling van het theoretisch naar het praktisch plan is verplaatst.

Vroeger voerde men in brede geledingen binnen het officiële theater de discussie over de zogenaamde "theaterkrisis" op theoretisch vlak. Enkel en alleen hebben begrepen dat deze crisis niets meer was dan een weerspiegeling van de crisis van het kapitalisme, dat zijn tegenstellingen gewoon overdraagt op al zijn uitingsvormen. Het herkennen en erkennen van de klassenstrijd als belangrijkste konflikt door theatermensen, waarvan sommigen reeds veilig geboren zaten in de schoot van "het officiële", heeft geleid tot de oprichting in Vlaanderen van de Werkgemeenschap Beursschouwburg en later het Trojaanse Paard en de Internationale Nieuwe Scène, in Nederland van o.a. Proloog en GLTwee.

Het aangaan echter van een staking (zij het om looneisen) op dezelfde wijze als ieder ander die in de klassenstrijd aan de kant van de petten staat, bewijst anderzijds dat er in "het officiële" genoeg achtergebleven zijn, die de klassenstrijd als het/een wezenlijk onderdeel van de maatschappelijke verhoudingen ervaren.

Deze ervaringen leiden tot bewustwording op verschillende niveaus en het is deze bewustwording en inzicht in de tegenstelling van de eigen positie, met daarbij de onmacht deze tegenstelling op te lossen, die persoonlijk bij velen een malaise teweegbrengt. Dat uit zich in onverschilligheid of bitterheid die alle creativiteit verlamt, zelfs bij wat men noemt "de geslaagden".

Het is niet zozeer uit de resultaten (of het gebrek aan) van de staking dat dit onbehagen voortkomt. Het is veel eerder uit de ervaringen in de gevoerde strijd dat dit voortspuit. Als een theater maar iets betekent als het in staking is, dan betekent dat dat dit theater niets betekent van het ogenblik dat deze staking is opgeheven.

In de liberale "Nieuwe Gazet" heeft Bert Verhoye dat op een bijna sadistische wijze dag na dag met een onbeschaamdheid, de knechten van de burgerij eigen, aangetoond. Dat hij daarbij zijn eigen frustraties ten overstaan van dezen die konsekwent de zijde van de petten gekozen hebben, nauwelijks weet te verbergen is hier van bijkomende aard.

Moeten wij dan besluiten dat deze staking negatief is geweest ? Dat hangt af uit welke hoek je het bekijkt. Negatief zeker voor het burgerlijk theater. Negatief zeker voor de burgerij die elke strijd voor looneisen als een hinder moet ervaren.

Vraag is of een malaise bij acteurs in het officiële theater een positieve wending kan aannemen en niet leidt tot een komplette demoralisering. Dan weze opgemerkt dat de staking geen nieuwe toestand heeft geschapen, alleen maar een verscholen toestand naar boven heeft gebracht.

Het "alternatief" dringt zich op. Het bestaan van de groepen binnen het Kultureel Front is de doorslaggevende faktor in het onbehagen omdat velen voelen (en de solidariteitsmeeting rond Proloog en GLTwee moet hen dat wel doen inzien) dat hier reeds een antwoord aanwezig is. Het is nu eenmaal rot jezelf aan de verkeerde kant van de barrikade terug te vinden.

KUNST OM DE KUNST OF KUNST ALS KRITIEK ?

Een mechanistische interpretatie van het marxisme is deze van het economisch determinisme. Men verklaart de gehele bovenbouw rechtlijnig vanuit de economische onderbouw en verliest daarbij volkomen de dialectiek van deze relatie uit het oog.

Nochtans gaat het hier geenszins, en Marx heeft hier vaak genoeg op gewezen, om een unilaterale relatie, en evenmin om een onmiddellijke: net zo goed als de bovenbouw door de economische onderbouw gedetermineerd wordt, wordt deze economische onderbouw zelf beïnvloed door de bovenbouw, dat wil zeggen, door de ideologie, de filosofie, de kunst, het onderwijs; en dit volgens complexe, intermediaire wisselwerkingen.

Zo wordt de kunst niet alleen gedetermineerd door de sociaal-economische situatie, maar heeft ze tevens een relatieve invloed op die situatie zelf. Vandaar het belang van de kunst. Waar het nu op aankomt is de onderlinge wisselwerkingen binnen deze totaliteitsrelatie te bepalen. Wat is de mogelijke betekenis van de kunst, van het onderwijs, van de theorieën over de kunst en over het onderwijs binnen de kapitalistische maatschappij, in België 1974? Op welke wijze is de kunst integreerbaar en dus systeembestendig of juist strijdbaar en dus systeemvernietigend of revolutionair?

Het op 24 en 25 november te Gent gehouden colloquium "Kunst om de kunst of kunst als kritiek?" had niet alleen een analyse van deze problematiek op de agenda staan, maar stelde zich tevens tot doel een valabele cultuurpolitieke strategie te bepalen i.v.m. schilderkunst, film, muziek, literatuur, toneel en onderwijs.

In verschillende werkgroepen werden gedurende 2 dagen de intrinsieke problemen van elk dezer media onderzocht om dan tot een gezamenlijk besluit en stellingname te komen i.v.m. de mogelijkheden die in de kunst als kritiek en als strijdmiddel vervat liggen. Alleszins geen geringe opgave.

Als voorbeelden uit de praktijk fungeerden "De Werkgroep voor kreative en geangazjeerde avantgarde-muziek en mixed-media: Logos", "Het Trojaanse Paard" met "Hoe eerder

hoe beter, zei de arbeider en hij dankte zijn baas af" en enige films van Robbe De Hert. Even uiteenlopende concrete illustraties van even uiteenlopende theorieën die tijdens dit colloquium naar voor kwamen. Extreem idealistische theorieën zoals: het grondig elimineren van alle elementen van de burgerlijke en dus integreerbare kunst om geheel opnieuw te beginnen met een creatieve cultuur die naar vorm en inhoud zodanig geconcipieerd is dat ze alleszins niet integreerbaar zou zijn. Of het uitdrukken van een relatief pessimisme ten opzichte van de totaal in de produktie- en consumptiesfeer gekanaliseerde media, zoals film, en de hieraan verbonden moeilijkheden van een alternatieve vormgeving en distributie.

Het is niet doenbaar een, al was het slechts half volledige opsomming te geven van de verschillende naar voor gebrachte opvattingen (het Kultureel Konvent Gent geeft hierover trouwens een documentatiemap uit), evenmin is het hier de bedoeling een valabele cultuurpolitieke strategie weer te geven. Deze is overigens niet uit het colloquium gekomen. En dat kon ook moeilijk, gezien de heterogeniteit van het publiek en de daarmee verband houdende totaal verschillende opvattingen. Nu is het naast elkaar bestaan van verschillende theorieën over de kunst als strijdmiddel, dus als wapen in de klassenstrijd, eerder een voordeel dan een nadeel. Deze bewering is echter een platitudes wanneer hieraan niet de nodige organisatorische konsekwenties worden vastgeknoopt. Dat wil zeggen dat de konfrontatie van verschillende theorieën, zoals die op dit colloquium plaats vond, noodzakelijk is, maar dat deze konfrontatie een weerslag dient te hebben op de praktijk, waardoor ook deze praktijk weer tot een vruchtbaardere theorie kan leiden. Dit is echter alleen mogelijk in een min of meer continue organisatorische vorm. Deze organisatorische vorm gaat noodzakelijkerwijze verder dan het inrichten van een colloquium, of van 2 of 3 colloquia, waarop men min of meer vrijblijvende theoretische beschouwingen met elkaar confronteert. Immers het organisatorisch equivalent voor een niet met de praktijk verbonden theoretische beschouwing is precies een colloquium! Nochtans, hoe vrijblijvend en organisatorisch "eénmalig" dit colloquium ook was, vond het toch reeds een concrete tussenkomst in de politiek-kulturele strijdsituatie doordat het, precies omdat het georganiseerd was zijn solidariteit kon betuigen met de van subsidie beroofde politieke toneelgroepen Proloog en GLTwee.

Zoals deze solidariteitsbetuiging een concrete stellingname impliceert dienen nu ook de op het colloquium naar voor gebrachte ideeën in een meer concrete stellingname te resulteren.

Dat wil zeggen dat de discussie over vorm en inhoud, over strijdbaarheid of integreerbaarheid van de kunst als kritiek, in organisatorische relatie tot de dagelijkse klassenstrijd tot nieuwe inzichten en verdiepingen van theoretische beschouwingen kan leiden. Het is vanuit deze reële praktijk dat men o.m. de klassieke discussie over de eenheid van vorm en inhoud kan pogen te synthetiseren in termen van "sociaal experiment", vooral gekenmerkt door de situatie waarin er naar deze eenheid dient gestreefd te worden, nl. de konfrontatie van bv. een toneelstuk met arbeiders in staking, het vluchtig karakter van een dergelijk toneelstuk, de straat als podium, stakers als toeschouwers, enz.

Het uitwisselen van dergelijke ervaringen, de konfrontatie van dergelijke ervaringen met artistieke, esthetische, kritiektheoretische theorieën, binnen een organisatorische vorm die zich een reële inbreng in de klassenstrijd tot doel stelt, lijkt mij de noodzakelijke voortzetting van dit colloquium. Het Kultureel Front is een stap in deze richting.

een correspondent

AANGESLOTEN GROEPEN

Amsterdams Stadsjournaal.
Prinsengracht 838
Amsterdam 020-22.13.78.

Arbeidskoor Morgenrood.
Molenvliet 42
Rotterdam 010-32.53.88.

De Leerling.
van Dremenstraat 154
Den Haag.

↳ Diskus.
Goevernestraat 133
Rotterdam 010-36.34.73.

Donkiesjot Open Jongerencentrum.
Wal 1-3
Sittard 04490-53.85.

Groep Men.
Armand Reusensplein 9
2130 Brasschaat 031-51.79.63.

Groot Limburgstoneel II
Achter de Barakken 31
Maastricht 043-11.41.4

Haagse Sociale Akademie
Luxemburgweg 271
Vlaardingen.

Het Trojaanse Paard.
Waterloostraat 63
2600 Berchem 031-39.44.89.

Internationale Nieuwe Scene.
Orgelstraat 2a
2000 Antwerpen 031-31.91.95.

Kargadoor Open Jongerencentrum.
Oude Gracht 36
Utrecht 030-31.03.77.

Kritische Filmers
De Roy van Zuidewijnlaan 8
Breda 01600-39.32.4.

Kick Kultureel Informatie Centrum.
Keizersstraat 38
2000 Antwerpen 031-31.63.23.

Onderwijsgroep Den Bosch.
Luccas Gasselstraat 22
Hintjam

↳ Polkin.
Nieuwe Prinsengracht 78
Amsterdam 020-25.08.40.

Proloog.
Willemstraat 72
Eindhoven. 040-51.02.36.

↳ Sater.
Lijnbaansgracht 23
Amsterdam. 020-22.63.07.

Socialistisch Koor Tilburg.
prof. Cobbenhagenlaan 516.
Tilburg.

Stichting Nederlands Studententoneel.
Hardewerkerstraat 39
Groningen.

Straattoneel Leuven.
Hoegaardenstraat 109
3040 Korbek-Lo.

Studententoneel Asjera.
A. van Anhaltstraat 3
Eindhoven 040-51.22.43.

Toneel Boetiek
Twaalf Kameren 64
9000 Gent.

Trefsentrum Posjet
Academielaan 9
Tilburg 013-68.12.69.

Vuille Mong en zijn Vleze Gasten.
Lege Voorde 28.
9950 Waarschoot.

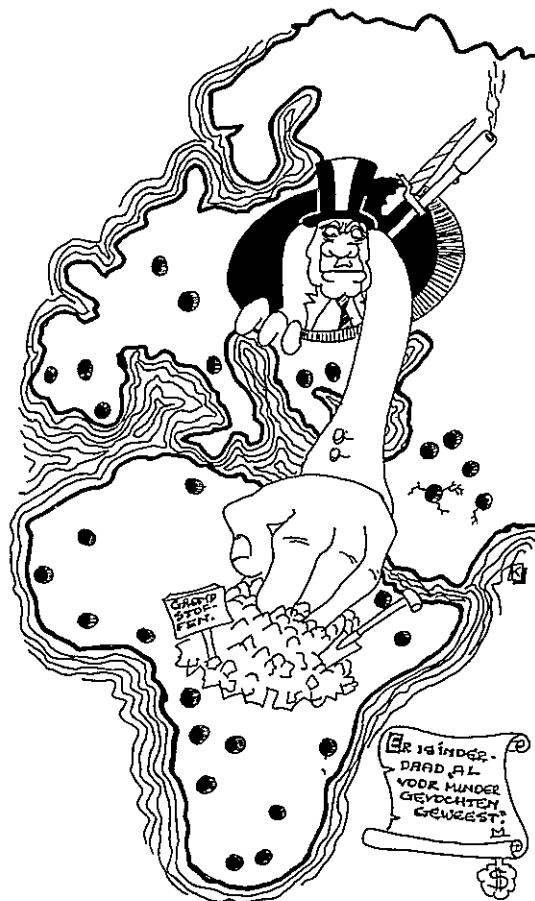
Werkgroep Zuidelijk Afrika.
Gelderopseweg 62
Eindhoven.

Kultureel Front
Redactie:
Palingstraat 5
Eindhoven
Nederland.

Waterloostraat 63
2600 Berchem
Belgie.

Secretariaat:
Schutterhofstraat 55
2000 Antwerpen
031-32.17.61.

Kontaktadres Nederland:
Palingstraat 5
Eindhoven.
040-24.16.5.

TIJDSCHRIFT

verschijnt 4 x per jaar

Verantwoordelijke uitgever :

M. Van Kerkhoven

Waterloostraat 63

2600 Berchem

BELGIE